

# POEMA O BOSANSKOM BIJELOM ŠEHIDU

Poema je nastala kao rezultat promišljanja i želje u Udruženju ilmijje da se trajno, na umjetnički način, obilježi uloga imāmā u toku agresije na našu domovinu Bosnu i Hercegovinu. Biografije imāmā šehida

govore nam o njihovoj neustrašivosti, herojstvu i ostanku sa svojim narodom u najtežim trenucima. *Poema o bosanskom bijelom šehidu* kazivanje je o njihovoj žrtvi i njihovim stradanjima. Napisao ju je Džemaludin Latić.

Džemal Sakib Latif-zade

## POEMA O BOSANSKOM BIJELOM ŠEHIDU

*Pred dušu Il'jas-efendije Milanovića i svih naših imama i muallima šebida*

GLAS DJECE (jedan glas, višeglasje, hor):

Babo naš, babo naš,

I sada, nakon toliko godina,  
pred našim očima slika stoji:  
pod fesom, na zatiljku – nabori tvoji,  
a ruke pozadi, u dva sindžira...  
Svezana, oteše nam te, krvnici,  
dušmani stoljetni, mušrici..., mušrici!

Babo naš, babo naš,

...a dolje, pod trešnjom, ispod harema  
tvoja b'jela je ahmedija pala...  
Pred c'jevima dugim, srca su nam stala,  
a usta za tobom ostajala nijema...  
Čapasma se s njima sa svoje dv'je ruke  
tražeć da pucaju i skrate nam muke...

GLAS DŽEMATA:

Efendija, imame naš,

Munara šuti, džamija – začuđena!  
– A gdje je hodža?! – svi pitaju...

Utihnu selo, jecaji ne staju...

Minbera čeka ukrašena...

Mihrab – pust, bajraci saviti...

Danas će džuma bez hutbe biti!

Il'jase, Osme, Sulejmane...,  
bosanski alemi vjere odabrane...

A gdje je hodža? – On, vāris Poslanika,  
brani našu nejač, ognjišće i din!

Uzvikn'o je tekbir, i mi svi za njim!

K'o krilat, razbuč'o osinjak krvnika!

Stojeći, šehitluk svoj je dosegao  
i posljednju hutbu svom džematu dao!

GLAS DRUGOG DŽEMATA:

On, vāris Poslanika, taj naš Zekerija,  
kad ga goniše da se krsti i prevjeri,  
pred djecom, ženom i džematom c'jelim,  
imanska mu čehra k'o Mjesec zasija,  
i kad ga krvnik nalokani zbode,  
Šhadet donese, na Ahiret ode.

Mustafa, Hamede, Mehmede, Bijeli... –  
u džennetskoj mobi svaki kosi-d'jeli...

## GLAS TREĆEG DŽEMATA:

Cvjetovi iluma i šeftelije Firdevsa!

Hej, od ove r'ječi i kamen će pući,  
os'jediti d'jete u majčinom krilu,  
kad našeg alima, Almasu, Tenzilu...  
pokosi bomba k'o štuka rokćući...  
i kada majka svoga Muhammeda...  
– Muhammeda! – prepozna sprijeda

što je uz babu svio se k'o lane,  
pokupi im kosti, oči i možđane...  
od tada, kad sklanja, svoje b'jele dlane  
okreće od sebe... gledajući Sirat i svoje kurbane...

Nijaze, Muhammede, Almasa, Tenzila...  
*Bi ejji zenbin qutilet?! O, Bože! O, povorko mila!*

## GLAS KOLEGE IMAMA:

Brate moj, i sva braćo moja,

Braćo moja mrtva, zadavljena žicom,  
svi vi kojima sam klanjao dženazu,  
u logoru, po noći, pred svojom samicom,  
na kiši i po kalandorskom mrazu –  
čekajući isto pojacijsko doba  
kad ću i sâm krenuti za vama  
okrenut tãhmínã u smjeru istoka,  
do onog u mulju zajedničkog groba  
gdje nas bacaju kao da smo stoka,  
cerekajuć' se, pijani, s kokardama!

Sve sam vas ožalio – prežalit' neću, nikad! –  
k'o da ste i moji sinovi i braća...  
Bio sam svjedok, šahid, kako se velika  
podigla kandža, sa stotinama bodeža i mača,  
na nas, muslima, samo zbog jedne riječi:  
a ta je: La ilahe illellah, – zbog naše istine  
koju nosi svako naše malo kad zakmeči,  
i s kojom odlazimo s ove dunjalučine!

A mi koji raznosimo tu riječ vrijedno  
k'o čela pelud od smilja do smilja,  
zovući rod ljudski da služi Bogu jednom  
prva smo meta na koju satrap cilja –  
jer kada nas, medarice toga roda,  
u našim košnicama poniznima zgnječe,  
kad njihova kama grla nam presiječe,  
što su se čula do nebeskog svoda,  
ta se Riječ više čuti neće!

Stog sam k'o maksum strahovao  
da će me zadavit i zgnječit bez dove  
jer više niko nije nijetiti znao

nit im'ò snage da kopa rovove  
osim mene – logorske krpe i tarača...,  
vješalice mesa njihovih korbača.

I sve sam nekako trpio i gut'ò,  
skopnio i sveho k'o smrznuta čela,  
dok mi naše sužanjско jato umuknuto  
ne donese mejta još tanjega t'jela...  
Sa kasele, on mi se radova i smiješi,  
baško dijete u materinoj beši,  
kao da me zagrliti hoće...  
Ja riknuh k'o jelen kad ga sačmom zgode,  
u čehvu srca stišanog uboden,  
jer taj mejt... sklupčan, k'o siročje,  
bješe moj kolega, imam.  
A Bog dao: mjesečina, jedreći s Kolima,  
sipāše svoj sjaj da si iglu mog'ò udit...  
I ja se sageh, u čelo ga poljubih,  
a sve mi oči idu na njegovo grlo,  
ne vjerujuć da mu je odjutos zamrlo...

“Zar si to ti, Mehemmede, brate?!”  
pitah ga, i za tren me neka dragost prože.  
Zastidih se što ja tē ne prođoh patnje,  
ali zar se može iskočit iz kože!  
A sve mi oči na grlo mu lete,  
na đerdan pod njime od skorene krvi...  
I kad ga otkrih – o, tē minute klete!-  
taj me prizor k'o grom siloviti smrvi!

## GLAS MAJKE:

Sine moj, sine moj!

Još jednom Sunce na put kreće,  
al' kako u mom srcu da svane?!  
Uzalud čekam zov kad bahneš  
jer ti mi doći nećeš,  
jer ti mi nikad doći nećeš.

Uzalud zora žišku pali,  
uzalud Mjesec k'o lud sja,  
svici mog srca su pospali:  
svoga jedinka izgubih ja,  
sada ga trava pokriva.

Sine moj, sine moj!

Kada iz plota cv'jet proviri  
i dušu prospe niz potocić,  
triput se vrnem pa sklopim oči:  
nije l' to glave tvoje miris?!  
Jest, vallahi, to je glave tvoje miris!  
Jest, vallahi, to je glave tvoje miris!

Uzalud osm'jeh ljubice rane,  
uzalud zambak se uzvija,

bašče mog srca su poharane:  
svoga jedinka zemlji predah,  
sada ga trava pokriva...

Sine moj, sine moj!

I noćas gori grad i drhti kuća mala,  
kao da pada nebo! Neko više, pati...  
Ne boj se: tvoja Bosna neće pasti!  
U Bosni te rodih, za islam sam te dala.  
U Bosni te rodih, za islam sam te dala.

Stoti put Bogu dižem ruke  
u Svoju vječnost da primi mene.  
Nek ovo budu zadnje muke  
svih majki zemlje ispaćene,  
svih majki zemlje ispaćene!

GLAS BABE:

Sine moj, sine moj,

Kažu: otac-kolac, da ne znade žalit.  
A nu môg srca: ko krečana stenje...;  
u koju se vrelo shorljalo kamenje,  
pa huka za hukom gasi se i pali...-  
toliko te babo voli i toliko pati,  
riječima to se ne mere kazati...

Sine moj, sine moj,

...al neka..., neka..."Sabur je izvor sreće..."  
Moj ponos na te, imama – šehida,  
tako mi ovog moga očinjega vida,  
veći je od tuge, od bola najvećeg...  
Da sam bogdo ja mjesto tebe pao,  
za din Allahov muški život dao!

Sine moj, sine moj,

Naša je Bosna zemlja sreće i tuge...  
Sve krvave valja zalogaje!  
Borba za islam u njoj vavik traje,  
jal šehid jal gazija – nama nejma druge!  
Taki nam je kismet... Allahu, fala ti...  
Kad bude najbolje, Ti ćeš feth nam dati.

Vallahi i billahi,  
premda k'o Jakub za Jusufom plačem,  
stotinu bih sinova za din-islam dao,  
i ni trena zbog tog ne bih žalovao  
premda mrzim fesat, i kavgu i mäche!

Jarabbi,  
podaj selamet zemlji maloj ovoj,  
jer ako ovdje nestane Tvog svjetla,

na Zapadu, gdje hanifska vjera se zametla,  
ko će Te dozivat' tekbirom i dovom?!  
I ovo je Bedr, sa novim Hamzom i Dudžanom,  
gdje čeka Džibril sa žutim turbanom!

Jarabbi,  
Ti ćeš dovu moga sina uslišati!  
Njima silu slomi, jal našom desnicom  
jal Svojom vojskom, jal tmušom i tmicom  
u kojoj će, slijepi, netragom nestati.  
Raseli ih, Bože,...kao narod Sabe;  
oni samo fesat i Iblisa vabe!

GLAS EFENDININICE:

Efendija moj, ničahu moj,

K'o da sinoć bî: kada prelágah  
ahmediju, k'o bijel behar, finu,  
kroz srce mi hladna slutnja mihnu,  
i ja je hitro k'o guju odagnah...  
I kad me zovnuše – ...oh, Bože! – sa sela,  
k'o munja ta slutnja zgromi me sred čela!

Efendija moj, ničahu moj,

I ko je rek'o da smrt crna s'ječe  
prsten ničaha na po dvije pole?!  
To ne mora biti! Oni što se vole  
k'o Ejjub i Rahma, hodžinske preteče,  
ne rastaju se nikad... čak ni u Berzehu,  
gdje te mlada, nježna i u sm'jehu

gledam posvunoć, iz krošnje zelene!  
– Zašto plačeš? – tepaš i naružiš mene...

Idi kući, kažeš, i gledaj nam dicu,  
da ne ozebu, da ne budu gladna...  
I ja se, koliko ponosna, toliko jadna  
povratim, sirota, u svoju sobicu,  
u svoj Bejtul-mahzun, sama, sama, sama...  
k'o ona sojka međ' surim stijenama...

Odlazim od vrela gdje sam tebe srela...  
i vidim: vas je život isti, samo je smrt – bijela...

GLAS KOLEGE IMAMA (II)

U suri *el-Burūdž* – Nebeske Palače –  
a samo On zna kakve su i gdje su –  
čujem iste uzdahe, jecaje i plače  
kakvi i logor do Save potresu...  
Iz noći u noć – ista usta capte,  
iste jame klokoću i lomače plamte!

Učih tu suru, utješiteljicu milu,  
i sanak bi me nađi u njenom okrilju...

Gledah iste kolone sestara i braće  
kako ih dovode nad bezdan lokvače;  
gledah iste pripijuške, te bijedne žbire,  
kako muminima nataču sindžire,  
kako nose potpalu, ljigavi jazavci,  
dok velmože naokolo, u bučnoj pijanci,  
smiju se, vesele, rigaju i bljuju,  
i po vjeri Božijoj obijesno pljuju...

Kakva zlokovarstva katila sve bješnjih –  
o kojima Knjiga zbori nenadmašno,  
al' Svevišnji na njih dodaje da tješi:  
*Ve šahidin ve mešhūd* tog prizora strašnog!

Jarabbi – šapto sam u samice kutu –  
podaj im Svoj *bats* k'o protiv Semuda...,  
i brz'ō, saplić'o se u svome behutu  
smećući s uma milosnog *Vedūda*.

Bosna je puna *ashābu'l-Ukhdūda!*  
Sto trides't logora oko kojih čame!  
Ti, Šahide, na njih – prije Najstrašnijeg suda –  
okreni Svoje korbače i kame!

Sjeme vam se zatrla, vrsto fraunska!  
Ova zemlja postala vam i t'jesna i uska!

\*\*\*

Jednom su već, prije pet stoljeća,  
isto ovo činjali po zemlji Endelusa,

koja po ljepoti na Džennet podsjeća,  
a oni je – spržiše... za pohoda gnusna!  
Spališe knjige s lijepim harfovima,  
a onda i ljude, džamije, škole, hamame...  
Od Iblisa veći po "svetim" bunjištima  
gdje smišljahu groze, opačine same!

GLAS (*jedan po jedan*), DVA GLASA,  
VIŠEGLASJE, SVI (*uz tekbire*):

Jarabbi,  
pošalji nam Svoga Taluta s Kovčegom...,  
i Davuda pravednog..., da stanemo čvrsto...,  
i one Svoje vojske s Džibrilovim stijegom...,  
pa razobruči ...pred dvoglavim čeljustom...,

da evropskom *Ahzbābu*..., što kani ukorak  
ugasit' Tvoj din..., tajno..., u njedrima...,  
pokažemo njegov sjaj, a s njim – njihov mrak...,  
jer Istina je najveće oružje što ga vjernik ima...

Pokaži nam, Jarabbi..., kako da nam dušman  
prijatelj postane prisni..., daj nam tu pobjedu...  
jer mi nismo ni nalik... a isti topak nam je dan...,  
i njegove fitne... džigerice nam naše jedu...

Mahsuz selam šehidima našim..., svima...  
U kavgi i miru – oni se bore s nama...  
žudeć' za Tvojim Licem..., Firdevs-i džennetima...  
Njihova svijetla krv nek teče u našim žilama,  
amin, jā Erhamer-Rāhimin.